

**Ο ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΣΤΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΧΕΙΡΟΙ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ ΜΕ ΤΟ ΕΛΑΧΙΣΤΟ
ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ**

A. ΤΟ ΥΠΑΡΧΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η Ελλάδα διαθέτει ένα ολοένα διευρυνόμενο σύστημα εγγυημένης στήριξης των ευπαθών κοινωνικά ομάδων και πρόσβασής τους σε κοινωνικά αγαθά και υπηρεσίες. Το σύστημα αυτό χαρακτηρίζεται από:

- **Δαπάνες κοινωνικής προστασίας** 27,7% του ΑΕΠ το 2002 (έναντι 22,0% το 1992 και μέσου όρου ΕΕ 27,3% το 2000).
- **Αύξηση των πραγματικών κατά κεφαλή κοινωνικών δαπανών** κατά 54% στο διάστημα 1995-2002 (αύξηση στην ΕΕ κατά 8,7% στο διάστημα 1995-2000).
- **Μέριμνα για εξασφάλιση και βελτίωση ίσης πρόσβασης** από όλους για αγαθά κρίσιμα για την κοινωνική ευημερία και συνοχή.
- **Μείωση του κινδύνου φτώχειας** (από 22% το 1995 στο 19,6% το 2002 - μείωση κατά 250.000 άτομα). Αν κρατήσουμε την γραμμή του 1996 σταθερή, τότε το ποσοστό σε κίνδυνο μειώνεται από 22% το 1995 σε 15% το 2001 – μια μείωση περίπου κατά το ένα τρίτο.
- **Αποτελεσματικότητα πολιτικής εισοδηματικών μεταβιβάσεων** (56% του εισοδήματος των ατόμων σε επισφάλεια προέρχεται από κοινωνικές μεταβιβάσεις από 47% το 1996).

Από το 1996 βρίσκεται σε εξέλιξη μια συντονισμένη προσπάθεια χρηματοδότησης και ανοικοδόμησης του Νέου Κοινωνικού Κράτους – που αντιστοιχεί στην θέση που διεκδικεί η Ελλάδα στις αναπτυγμένες χώρες. Η προσπάθεια αυτή έχει αρχίσει να αποδίδει – με βηματισμό σταθερό και επιταχυνόμενο. Έχουν τεθεί οι βάσεις και εξασφαλιστεί οι προϋποθέσεις για **το επόμενο βήμα – την κοινωνική σύγκλιση.**

Το υπάρχον σύστημα κοινωνικής προστασίας **αποτελείται από τέσσερις ομάδες δράσεων:**

3
Φίμαι το ίδιο
με το κείμενο 2
Υπάρχει μια
αναφορά στη
Χάρτα σύμμισης

1. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Μορφοποιημένο: Κουκκίδες και αρίθμηση

Ο αριθμός των δικαιούχων υπολογίζεται, αν και υπάρχουν επικαλύψεις, σε περίπου 2.000.000 άτομα, συμπεριλαμβανομένων των συνταξιούχων του ΟΓΑ και των δικαιούχων των κατώτατων ορίων του ΙΚΑ. Οι εισοδηματικές ενισχύσεις περιλαμβάνουν τα πρόσφατα (Σεπτέμβριος 2003) μέτρα κοινωνικής στήριξης:

- Αφορολόγητο όριο 20.000 ευρώ για το τρίτο παιδί, αποδίδει περίπου 2500€ ετησίως ανά νοικοκυριό.
- Το ΕΚΑΣ από 1-1-2004 διαμορφώνεται στα 140€ από 110€.
- Ενίσχυση 1000€ ετησίως ανά φοιτητή για το κόστος διαβίωσης.
- Ενίσχυση 150€ σε κάθε οικογένεια ανέργων για σχολικά είδη.
- Επίδομα ανεργίας στο 60% του καθαρού ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη.

2. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (ενδεικτικός κατάλογος)

Μορφοποιημένο: Κουκκίδες και αρίθμηση

- 298 νέοι Παιδικό-Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών.
- 180 Κέντρα φροντίδας οικογένειας υπάγονται στους ΟΤΑ Α' βαθμού.
- Βοήθεια στο σπίτι
- Παιδικές Εξοχές
- Ολοήμερα σχολεία
- Δίκτυο Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.
- Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες (π.χ έχουμε το φθηνότερο ηλεκτρικό ρεύμα, τα φθηνότερα εισιτήρια λεωφορείων στην ΕΕ, χορηγείται ειδικό επίδομα θέρμανσης σε συνταξιούχους).
- Υγεία, φάρμακα, νοσηλεία ακόμη και στο εξωτερικό για όλους τους πολίτες, ακόμη και τους ανασφάλιστους.
- Ανάπτυξη και παροχή υπηρεσιών φροντίδας των ηλικιωμένων από τα ασφαλιστικά ταμεία.
- Σύσταση στον ΟΓΑ Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας.
- Πρόσβαση σε πολιτιστικά αγαθά.
- Δίκτυο βιβλιοθηκών και «βιβλιοαυτοκινήτων».

Μορφοποιημένο: Κουκκίδες και αρίθμηση

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Μορφοποιημένο: Κουκκίδες
και αρίθμηση

- Μακροχρόνια άνεργοι
- Ανασφάλιστοι και οι άποροι
- Οικονομικοί μετανάστες
- Πρόσφυγες
- Κ.Α.Π.Η.-Κ.Η.Φ.Η. (85 Κέντρα ημερήσιας φροντίδας ηλικιωμένων)
- Τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εκπαιδεύονται.
- Υπηρεσίες για ΑμεΑ.
- Βοήθεια στο Σπίτι (1100 Μονάδες),
- 45 Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Ατόμων με Αναπηρία Κέντρα Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης (20 κέντρα)
- Ιδρύματα Κοινωνικής Στήριξης και Επανάταξης ατόμων με Ειδικές Ανάγκες
- Ψυχιατρική μεταρρύθμιση.
- Εκπαίδευση των αλλοδαπών και παλιννοστούτων μαθητών.
- Κοινωνική ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων

4. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΣΕ ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Μορφοποιημένο: Κουκκίδες
και αρίθμηση

- **Αποκατάσταση σεισμοπλήκτων** 62,2 εκ. € το 2002 στην Αττική, 34 εκ. € σε άλλες περιοχές. Για το 2003, η επιδότηση των σεισμοπλήκτων ανήλθε στο ποσό των 44 εκ € και η δωρεάν κρατική αρωγή από ΠΔΕ στα 55 εκ €.
- **Άλλες Φυσικές καταστροφές – πυρκαγιές, πλημμύρες κλπ**
- **Περιφερειακή διάσταση στο ΕΣΥ και η αποκέντρωση βελτιώνουν κατά πολύ την ανταπόκριση του συστήματος Υγείας Πρόνοιας σε έκτακτες καταστάσεις και την ετοιμότητά του.**

Συνολικά διατέθηκαν 173 εκ. ευρώ το 2002 ως επιδότηση επιτοκίου και δωρεάν αρωγή από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Συμπέρασμα:

Το παρόν σύστημα κοινωνικής προστασίας, παρά τις επιμέρους αδυναμίες :

- Βελτιώνεται συνεχώς καλύπτοντας ολοένα περισσότερες ανάγκες του γενικού πληθυσμού όσο και συγκεκριμένων ευπαθών κοινωνικών ομάδων.
- Χαρακτηρίζεται από ευελιξία στην αντιμετώπιση των αναγκών, που προκύπτουν.

- Ενσωματώνει συσσωρευμένη εμπειρία διαχείρισης.
- Αποπειράται η συνέργια μεταξύ των φορέων υλοποίησής του με την αποφυγή γραφειοκρατικών προβλημάτων

Οι αλλαγές των τελευταίων ετών πέτυχαν τα εξής:

- Βελτίωση του συντονισμού μεταξύ φορέων σε τοπικό επίπεδο – το δίκτυο αλληλεγγύης.
- Εντοπισμός κατηγοριών για στοχευμένη δράση, ώστε οι διαθέσιμοι πόροι να πιάνουν τόπο.
- Αποκέντρωση των δράσεων.
- Στήριξη της οικογένειας.
- Βελτίωση των κινήτρων και ενεργοποίηση των πολιτών ώστε η κρατική ενίσχυση να είναι αφετηρία ατομικής βελτίωσης και όχι δημιουργίας μόνιμης κρατικής πελατείας.
- Διασφάλιση ότι οι υπηρεσίες φθάνουν εκεί που χρειάζονται και περιορίζονται οι διαρροές προς μη δικαιούχους. Με τον τρόπο αυτό εμπεδώνεται η πεποίθηση για το δίκαιο των δαπανών και κατοχυρώνεται η *συναίνεση για την διεύρυνση των κοινωνικών δαπανών*.

Άρα, η προσέγγιση είναι εξελικτική: χτίζουμε το νέο πάνω στο ό,τι υπάρχει, αξιοποιούμε τις επιτυχίες και διορθώνουμε τις ελλείψεις. Προσπαθούμε ώστε οι πόροι της κοινωνικής αλληλεγγύης, οικονομικοί, διοικητικοί, να πιάνουν τόπο και να αποδίδουν. Νοικοκυρεύουμε, προχωράμε σταθερά, απαντούμε σε πραγματικές κοινωνικές ανάγκες.

Έχουμε εξασφαλίσει πλέον τις προϋποθέσεις για **το επόμενο μεγάλο στοίχημα: την εμπέδωση του Κοινωνικού Ιστού Ασφάλειας**: Αυτό που απαιτούν οι καιροί είναι η εξατομικευμένη αντιμετώπιση αυτών που έχουν ανάγκη ώστε να προσφέρεται όχι απρόσωπη γραφειοκρατική αντιμετώπιση, αλλά να κατευθύνεται ο κάθε πολίτης στις υπηρεσίες και την στήριξη που αρμόζει στην περίπτωσή του. *Να υπάρχει ένα κεντρικό σημείο σε τοπικό επίπεδο με εξειδικευμένα στελέχη* τα οποία να μπορούν να αξιοποιούν το σύνολο των προσφερόμενων υπηρεσιών για να αντιμετωπίσουν την ρίζα του προβλήματος που έχει ο πολίτης: είτε αυτό είναι στέγαση, κατάρτιση,

ανεργία, οικογενειακά προβλήματα, είτε ανταπόκριση σε μια ατομική ή οικογενειακή αναποδιά.

Το δίκτυο κοινωνικών υπηρεσιών περιλαμβάνεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη και έχει αρχίσει να υλοποιείται. Δημιουργεί τις υποδομές σε επίπεδο δήμου για να συντονίζονται οι κοινωνικές υπηρεσίες και παροχές στο επίπεδο του πολίτη και να προσαρμόζεται η εθνική προσπάθεια καταπολέμησης του αποκλεισμού στις τοπικές συνθήκες.

Β. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΚΙΑ) ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ (ΓΕΠ)

1. Πού απευθύνεται:

ΚΙΑ: Σε συγκεκριμένες ομάδες με στοχευμένη πολιτική

ΓΕΠ: Σε όλους ανεξαιρέτως, βάσει δήλωσής τους, χωρίς δυνατότητα στόχευσης

2. Χαρακτήρας παρεμβάσεων:

ΚΙΑ: Πολυδιάστατη παρέμβαση, ανάλογα με τις συγκεκριμένες ανάγκες για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα

ΓΕΠ: Ενιαίος – μόνο εισοδηματικός

3. Μονάδα αναφοράς:

ΚΙΑ: Η οικογένεια είναι το κύριο στοιχείο.

ΓΕΠ: το άτομο

4. Εφαρμογή:

ΚΙΑ: Με υφιστάμενο σύστημα παροχής αλλά συντονισμό σε τοπικό επίπεδο.

ΓΕΠ: Νέα μεγάλη απρόσωπη γραφειοκρατία

5. Αξιολόγηση:

ΚΙΑ: Πιο εύκολη, άμεση, τοπικά εξειδικευμένα

ΓΕΠ: Οικονομική, εκ των υστέρων.

6. Συμμετοχή Κοινωνίας - πολιτών:

ΚΙΑ: Τοπική εξειδίκευση εντάσσει την συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών (Τοπικής αυτοδιοίκησης, εθελοντών, ΜΚΟ) ως *απαραίτητο* στοιχείο εμπλουτισμού

ΓΕΠ: Καμία – το σύστημα αποφασίζεται από το Κέντρο ενώ γραφειοκρατική του εφαρμογή κινδυνεύει μεγαλύτερη αποξένωση του πολίτη.

Γ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ (Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος)

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα αποτελεί μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση η οποία όμως δεν μπορεί να εφαρμοστεί στη χώρα μας για τους εξής λόγους:

- Αναταραχή μεταξύ των δύο περίπου εκατομμυρίων δικαιούχων του σημερινού συστήματος λόγω της αβεβαιότητας σε σχέση με τα δικαιώματα τους με το νέο καθεστώς.
- Ταλαιπωρία στον πολίτη καθώς πρέπει να βρεθεί διοικητικός μηχανισμός να εξετάσει τις περιπτώσεις και να χορηγήσει επιδόματα σε άνω των 600 χιλιάδων ατόμων. Ποιος θα το αναλάβει; Με τι εκπαίδευση; Πώς θα διασφαλίζεται η ισονομία και η δίκαιη εφαρμογή του;
- Κίνδυνοι επέκτασης κοινωνικών παροχών σε άτομα που δεν έχουν τέτοια ανάγκη, λόγω έλλειψης κατάλληλων στοιχείων.
- Δημιουργία νέου πεδίου πελατειακών συναλλαγών που εξευτελίζουν τον πολίτη.
- Ιδιαίτερα ψηλό κόστος εφαρμογής με τον υφιστάμενο μηχανισμό φορολογίας εισοδήματος. Χρησιμοποιώντας στοιχεία φορολογίας εισοδήματος, το κόστος εφαρμογής του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε ύψος 350€ κυμαίνεται σε 2.9 - 5 δις € και σε 3.6 - 6,5 δις € αν τεθεί σε ύψος 400€. Το τελευταίο ισοδυναμεί με 16 περίπου φορές τη δαπάνη για το ΕΚΑΣ.
- Ενδεχόμενο παραβίασης ατομικών δικαιωμάτων στην προσπάθεια εντοπισμού των δικαιούχων του νέου συστήματος.
- Το σύστημα γίνεται πιο ατομοκεντρικό και όχι οικογενειοκεντρικό όπως είναι το σημερινό σύστημα.
- Εισάγονται αντικίνητρα στη ροπή προς εργασία – η είσπραξη του εγγυημένου εισοδήματος θα αντιστρατεύεται την δουλειά. Ιδιαίτερα κερδισμένος θα

είναι ο τομέας της παράνομης απασχόλησης – με ό,τι συνεπάγεται αυτό για την κοινωνική ασφάλιση, την ασφάλεια των εργαζομένων, τις συνθήκες εργασίας.

Επιπλέον:

Κρίνοντας από αυτά που έχουν δει το φως της δημοσιότητας σχετικά με τις προθέσεις της ΝΔ:

- Δεν περιλαμβάνονται τα ηλικιωμένα άτομα τα οποία αποτελούν τον πυρήνα της φτώχειας.
- Δεν προβλέπεται μηχανισμός διαχείρισης.

Επίσης,

Μετά από πιλοτική εφαρμογή, το σύστημα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος εγκαταλείφθηκε στην Ιταλία.

Μέσα στο πλήθος αβεβαιοτήτων που δημιουργεί, η μόνη σίγουρη πρόβλεψη που μπορεί να γίνει για την βεβιασμένη εισαγωγή του γενικού εγγυημένου εισοδήματος είναι η **αναστάτωση στην διαδικασία νοικοκυρέματος του κοινωνικού κράτους και η πιθανή ακύρωση της λειτουργίας του κοινωνικού ιστού ασφάλειας.**

Γι' αυτό:

Δεν ανατρέπουμε την διαδικασία ποιοτικής αναβάθμισης του συστήματος πρόνοιας που βρίσκεται σε εξέλιξη. Προχωρούμε στην επέκταση του υπάρχοντος συστήματος και στην αύξηση της αποτελεσματικότητάς του.

Δ. ΣΤΟΧΟΙ ΧΑΡΤΑΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Στόχοι μας είναι η μείωση του ποσοστού των ατόμων σε κίνδυνο ένδειας και κοινωνικού αποκλεισμού μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις στο μέσο όρο της ΕΕ μέχρι το 2008.

Αποτελεί συνειδητή επιλογή μας η **ενίσχυση ενός συστήματος «στοχευμένων πολιτικών»** που επικεντρώνονται στα τμήματα του πληθυσμού με πραγματικές ανάγκες στη θέση γενικών παροχών αμφίβολου αποτελέσματος. **Δεσμευόμαστε:**

- Στη **βελτίωση του Δικτύου Αλληλεγγύης, για ένα κοινωνικό κράτος με εγγυημένους πόρους.** Αύξηση των κοινωνικών δαπανών ώστε να προσεγγίσουν το **30% του ΑΕΠ το 2008**, πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ. Ουσιαστική στήριξη της οικογένειας. Ειδικό πρόγραμμα προϋπολογισμού 110 εκ. € για την περίοδο 2004-8 για άτομα με ειδικές αναπηρίες.
- Στην **ουσιαστική στήριξη των χαμηλοσυνταξιούχων.** Ετήσιες αυξήσεις στις συντάξεις σταθερά πάνω από τον πληθωρισμό. Αύξηση κατώτατων συντάξεων κατά 5% ετησίως. Το **ΕΚΑΣ** από 110 ευρώ σήμερα στα 200 ευρώ με θετική αναπροσαρμογή των ορίων για τους δικαιούχους. Η **κατώτατη σύνταξη ΙΚΑ συν ΕΚΑΣ** στα 700 Ευρώ από 502 Ευρώ σήμερα. Η **κατώτατη σύνταξη ΟΓΑ** από 200 ευρώ το 2004 σε 300 ευρώ το 2008.
- Στον **εκσυγχρονισμό του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης**, με την υλοποίηση της μεταρρύθμισης και την πλήρη αξιοποίηση νέων σχημάτων και θεσμών (ολοκλήρωση του θεσμικού και ελεγκτικού πλαισίου για τα επαγγελματικά ταμεία μέσα στο 2004, ολοκλήρωση της αναδιάταξης των επικουρικών ταμείων μέχρι το 2006), τη **βελτίωση των υπηρεσιών** (μείωση διάρκειας και απλοποίηση της διαδικασίας απονομής σύνταξης: σύνταξη σε 1 μήνα. Έναρξη πληρωμής σύνταξης αμέσως, συμψηφισμός στη συνέχεια).
- Στην **αύξηση της χρηματοδότησης του δημόσιου συστήματος υγείας από το 2,7% του ΑΕΠ στο 4%** μέχρι το 2008 για ποιοτική βελτίωση της περίθαλψης, με έμφαση στην πρόληψη και προαγωγή της υγείας, αλλά και την αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Αύξηση κατά τουλάχιστον 1000 άτομα των γιατρών στην πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και κατά τουλάχιστον 10.000 του νοσηλευτικού προσωπικού στα νοσοκομεία, κάλυψη όλου του πληθυσμού από τον θεσμό του οικογενειακού γιατρού μέχρι το 2008.

Κόστος εφαρμογής ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος με βάση τα στοιχεία φορολογίας οικονομικού έτους 2002.

Σενάρια εφαρμογής (μηνιαίο ποσό σε ευρώ για 12 μήνες το χρόνο)	Αριθμός δικαιούχων	Δηλωθέν εισόδημα δικαιούχων (εκατ. ευρώ)	Ετήσιο κόστος όταν καταβάλεται συμπληρωματικά του δηλωθέντος (εκατ. ευρώ)	Ετήσιο κόστος όταν καταβάλεται επιπλέον του δηλωθέντος (εκατ. ευρώ)
150	603.383	352	734	1.086
160	632.075	416	798	1.214
170	660.767	483	865	1.348
180	689.458	554	935	1.489
190	718.287	569	1.069	1.638
200	747.186	647	1.146	1.793
210	776.084	729	1.227	1.956
220	804.983	814	1.311	2.125
230	833.882	903	1.399	2.302
240	862.781	995	1.490	2.485
250	892.342	1.029	1.648	2.677
260	922.458	1.132	1.746	2.878
270	952.574	1.239	1.847	3.086
280	982.689	1.350	1.952	3.302
290	1.012.805	1.464	2.061	3.525
300	1.042.920	1.581	2.173	3.755
310	1.072.679	1.631	2.359	3.990
320	1.101.966	1.753	2.479	4.232
330	1.131.253	1.878	2.602	4.480
340	1.160.539	2.006	2.729	4.735
350	1.189.826	2.138	2.859	4.997
360	1.219.112	2.274	2.993	5.267
370	1.250.135	2.355	3.195	5.551
380	1.284.911	2.525	3.335	5.859
390	1.319.688	2.698	3.478	6.176
400	1.354.465	2.876	3.626	6.501